



**TILSYNSUTVALGET
FOR DOMMERE**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte den 15. september 2011 truffet vedtak i

- Sak nr:** 66/11 (arkivnr: 201100354-13)
- Saken gjelder:** Klage fra A m.fl. på lagdommerne B og C ved X lagmannsrett
- Utvalgsmedlemmer:** Unni Sandbukt (leder)
Randi Grøndalen
Jeppe Normann
Svein J. Magnussen
Bjørg Tørresdal
- Offentlighet:** Vedtaket er offentlig, jf. offentleglova § 3.
- Vedtak:** Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor B og C.

Innledning:

Ved brev av 8. april 2011 har A med flere inngitt klage på lagdommerne B og C ved X lagmannsrett. Klagen gjelder dommeratferd. Klagen er forelagt lagdommer B og lagdommer C, som ved brev av hhv. 30. og 31. mai 2011 har avgitt uttalelse. Utvalget har videre bedt om uttalelse fra advokat D og advokat E. Sistnevnte har avgitt uttalelse i brev av 25. august 2011. Domstolleder ved X lagmannsrett er orientert om klagen.

Saksfremstilling:

Bakgrunnen for klagen er en ankesak for X lagmannsrett. Saken gjaldt spørsmål om et testament var opprettet i strid med arveloven § 62 og/eller § 63. Ankeforhandling ble avholdt 18. til 21. januar 2011. Dommere i saken var lagdommer B (rettens leder), lagdommer C og lagdommer F. Sistnevnte er ikke innklaget. Ankende part var G, og hans prosessfullmektig var advokat D. Det var i alt ni ankemotparter, og advokat E var prosessfullmektig for samtlige. Dom ble avsagt 18. februar 2011. Dommen er rettskraftig.

Klager – A m.fl. – har i hovedsak vist til følgende:

- Allerede fra første dag fikk de inntrykk av at de innklagede hadde bestemt seg for utfallet i saken.
- Klagerne følte de ikke ble tatt på alvor.
- Partene ble avbrutt under sine forklaringer og fikk ikke fullført setningene.
- De innklagede var arrogante, spydige og oppførte seg dårlig.
- Advokat E ble oftere avbrutt enn motpartens advokat.
- De innklagede ga beskjed om å "kutte" på vitner som ankemotpartene mente var sentrale, selv om de ble ferdige to timer tidligere enn planlagt på dag 3.
- Under sluttprosedyren på dag 4 var dommerne ukonsentrerte. De viste en dårlig oppførsel og fulgte dårlig med på hva som ble sagt.

Innklagede – lagdommer B – har i hovedsak vist til følgende:

Det var ikke på noe tidspunkt under forhandlingene aktuelt å avskjære vitner eller andre bevis. De vitner som ble frafalt skjedde etter en åpen dialog med prosessfullmektigene. B minnes ikke at klagerne prosessfullmektig ga uttrykk for å ha blitt presset eller påvirket til å frafalle vitner. B tar avstand fra påstandene om at han var forutinntatt, at partene ikke ble tatt på alvor og at han ikke fulgte med under prosedyren. Som i enhver sak, møtte han også denne saken med åpenhet og behandlet parter og vitner med respekt. Anførselen om at partene ikke fikk snakke ut er ikke konkretisert og derfor vanskelig å kommentere. Som rettens leder ble det nødvendig holde en stram linje for å holde tidsplanen, som var satt opp av prosessfullmektigene i fellesskap. Det var aldri intensjonen å avbryte klagerne prosessfullmektig oftere en motpartens prosessfullmektig. Dette kan imidlertid ha sammenheng med at vitner alt hadde svart på lignende spørsmål fra motpartens prosessfullmektig. B kjenner seg ikke igjen i beskrivelsen av at partene ikke fikk anledning til å fullføre setningene, men det er selvsagt beklagelig dersom partene opplevde det slik. Han kjenner seg heller ikke igjen i påstanden om at han oppførte seg dårlig, arrogant og spydig. Påstanden er ikke konkretisert og er derfor vanskelig å kommentere. Muligens må klagerne oppfatning ses i lys av at det var nødvendig å stille kritiske spørsmål til noen av partene. Men det ble også stilt kritiske spørsmål til ankende part.

Innklagede – lagdommer C – har i hovedsak vist til følgende:

C tar avstand fra at hun var forutinntatt og ikke tok partene på alvor. Videre tar hun avstand fra påstanden om at dommerne oppførte seg dårlig og arrogant. Påstandene er ikke konkretisert og er derfor vanskelig å kommentere. Det var imidlertid nødvendig å stille både parter og vitner – på begge sider – enkelte kritiske spørsmål. C kjenner seg ikke igjen i at partene på en kritikkverdig måte ble avbrutt og ikke fikk fullført setningene. Hun husker imidlertid at rettens leder noen ganger grep inn der advokatene stilte spørsmål som allerede var besvart. Dette gjaldt parter og vitner på begge sider. Prosessfullmektigene ble under utspørringen flere ganger påminnet viktigheten av fremdrift i saken. Under sakens gang var det aldri noe tema å avskjære vitner eller bevis for øvrig. Noen vitner ble imidlertid frafalt etter dialog med prosessfullmektigene. C kjenner seg heller ikke igjen i at hun var ukonsentrert og oppførte seg dårlig under ankemotpartenes prosedyre. Påstanden er ikke konkretisert og er derfor vanskelig å kommentere ytterligere.

Prosessfullmektig – advokat E – har i hovedsak uttalt følgende:

E bekrefter at klagerne reagerte sterkt på de innklagedes oppførsel. Klagerne ga gjennom hele ankeforhandlingen uttrykk for at de opplevde det slik det er beskrevet i klagen. Han ga overfor partene uttrykk for at dommere er ulike og at parter til en viss grad må finne seg i ulik dommeratferd. E bekrefter også at partene fikk et klart inntrykk av hvilket standpunkt dommerne tok til saken. Hans personlige vurdering er at han har opplevd svært ulik dommeratferd, men at det er meget sjelden at parter reagerer så sterkt som i dette tilfellet. Etter hans vurdering hadde dommernes atferd ikke et slikt avvik at han selv ville vurdert å fremsette klage. Han anser det likevel som problematisk at hans parter, i sitt møte med lagmannsretten, opplevde det slik de gjorde.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for realitetsbehandling. Partene er orientert om retten til å forklare seg muntlig for utvalget, men ingen av dem har bedt om å få avgi forklaring, jf. domstoloven § 238 annet ledd. Tilsynsutvalget har ikke funnet grunn til å pålegge noen av partene å forklare seg for utvalget.

Tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf. domstoloven § 236 første ledd.

I forarbeidene til domstoloven kap. 12, er det nærmere beskrevet hva som skal være retningsgivende for utvalgets vurdering av dommeratferd.

Utvalget viser bl.a. til Ot.prp. nr. 44 side 199 hvor følgende er uttalt:

”God dommerskikk har å gjøre med hvordan en dommer utfører sine oppgaver. God dommerskikk er knyttet til en rekke forhold. For det første vil dommerens opptreden i retten være gjenstand for vurdering. I den forbindelse kan spørsmål om møteledelse, opptreden overfor parter, vitner og andre aktører være av betydning.”

Det er en viktig rettesnor for Tilsynsutvalget om det er påvist forhold som er egnet til å svekke tilliten til domstolene og dommerne.

Det må være påvist konkrete forhold, f.eks. i form av krenkende utsagn eller annen klanderverdig opptreden fra dommerens side, for at utvalget skal kunne reagere med disiplinærtiltak. Videre må de påklagede forhold være av en slik karakter at utvalget finner det kritikkverdig.

Klager har anført at to av de tre lagdommerne, herunder rettens leder B, opptrådte kritikkverdig under ankeforhandlingen. Det er bl.a. påpekt at dommerne virket forutinntatt, avbrøt partsforklaringer og oppførte seg arrogant og spydig.

De innklagede lagdommerne har avvist at det er grunnlag for å reagere på deres atferd under ankeforhandlingen. De har imidlertid påpekt at det var nødvendig å stille partene enkelte kritiske spørsmål, og at det var nødvendig med stram prosessledelse for å få saken avviklet innenfor den fastsatte tidsplanen.

I tillegg til klagen og uttalelsene fra de innklagede, foreligger det uttalelse fra klagernes prosessfullmektig. Han har opplyst at klagerne reagerte på dommerne allerede første rettsdag og at dette vedvarte gjennom hele rettssaken. Advokaten har imidlertid ikke pekt på konkrete forhold som kan medføre kritikk eller advarsel, og hans konklusjon er at dommernes opptreden ikke var så avvikende at det ville gitt grunnlag for særskilt klage fra hans side.

Dommere har ansvar for å gjennomføre en rettssak innen rimelig tid, stille spørsmål for å få klarhet i faktum og sørge for at bevisførselen står i et rimelig forhold til sakstypen. Dette skal imidlertid skje innenfor rammen av god dommerskikk, på en høflig og profesjonell måte. I denne saken har den ene parten reagert på måten dommerne administrerte saken på, men utvalget har ikke funnet det godtgjort at dommernes opptreden er i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget har etter en samlet vurdering av de foreliggende opplysninger i saken, kommet til at det ikke er påvist konkrete kritikkverdige forhold, i form av utsagn, kroppspråk eller annen opptreden, som overstiger terskelen for akseptabel dommeratferd.

Etter dette finner utvalget ikke grunnlag for å reagere med disiplinærtiltak overfor lagdommer B og lagdommer C.

Tilsynsutvalget for dommere fatter etter dette slikt enstemmig

vedtak:

Det foreligger ikke grunnlag for anvendelse av disiplinærtiltak overfor lagdommer B og lagdommer C.